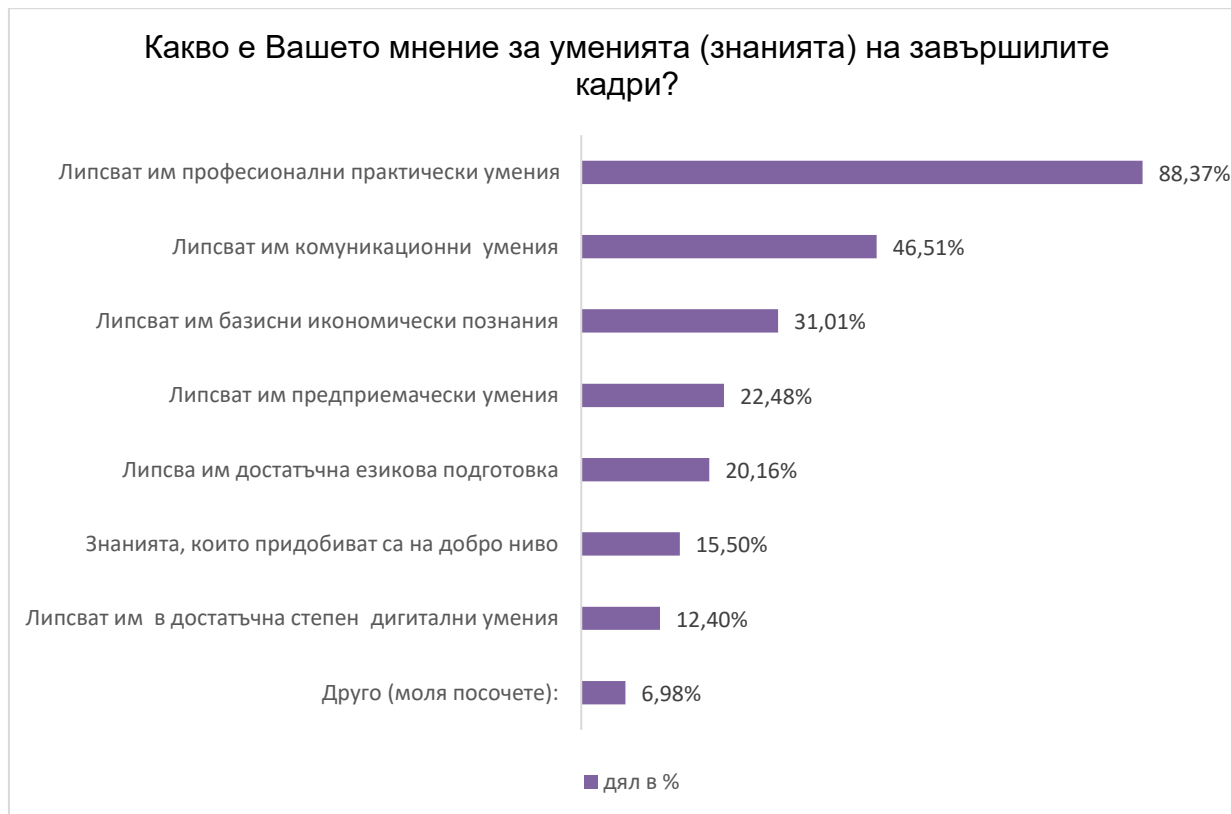

Анкета на БТПП 2026: Оценка за необходимостта от кадри в средното и висше образование в България.

Анкетата е проведена в периода 28.01-04.02. 2026 г., като има 130 респондента, което е ръст с 18% от 2025 г., когато са били 110 респондента, като анкетата е разпространена сред широка част от наши членове, браншови организации и регионални палати.

1. Какво е Вашето мнение за уменията (знанията) на завършилите кадри?

Резултатите от изследването подчертават отново тенденцията за липса на ключови професионални практически умения и комуникационни умения сред завършващите кадри. Фирмите посочват също, че липса на базисни икономически познания, както и липса на предприемачески умения и недостатъчна езикова подготовка, продължават да са предизвикателства сред кадрите, които наемат. През последната година се наблюдава подобрене в практическите умения, но задълбочаване на липсата на комуникационни умения. Наблюдава се и повишаване на базисните икономически и езикови познания у завършващите.

Тези изводи насочват вниманието към необходимостта от подобрене на образователните програми и подготовката на учениците за успешно стартиране в професионалния живот, засилване в още по-голяма степен на финансовата и езикова грамотност, както и засилване връзката на бизнеса и образованието чрез различни форми, като дуално обучение, стажове и т.н за подобряване на практическите умения и уменията за

изпълнение на поставени задачи в срок и работа в екип. Данните от анкетата тази година са близки с тези от предходната година. Това подсказва, че учебните програми все още не включват достатъчно практически часове и модули, стажове или работа по реални проекти, подобряване на комуникационни и меки умения. Възможно е да липсват курсове или практики, които да развиват работа в екип, презентационни и преговорни умения, за да подготвят кадрите за реално навлизане в пазара на труда.

Едва 16 % от анкетираните смятат, че знанията, които придобиват завършващи, са на добро ниво. Това показва, че общото качество на образованието остава незадоволително от гледна точка на бизнеса. Липсата на базови знания може да се дължи на недостатъчно актуални и практически насочени методи на преподаване или недостатъчно ефективно учебно съдържание, липсата на реални практики и стажове пък не позволява придобиване на реален опит, съчетан с практическо приложение на придобити знания. Ако тези тенденции не се променят ефективно във времето, завършилите ученици и студенти ще продължат да срещат трудности в намирането на работа и адаптирането към реалната бизнес среда, както и ефективното изпълнение на работните задачи и цели.

2. Имате ли достатъчно квалифицирани кадри със средно образование във Вашата компания?

Фирмите са споделили информация за различни сектори и области, в които усещат най-сериозно липсата на специалисти със средно образование, а именно: технически персонал, електротехници, заварчици, машинни оператори, техници, механици, монтьори, стругари, хладилни техници, търговски представители, шофьори, електрончици, оператори, готвачи, ВиК специалисти, шивачи и др.

Въпреки, че все още има недостиг на квалифицирани кадри със средно образование, тенденцията показва подобрене в сравнение с предходната година. Компаниите са в малко по-добра позиция по отношение на наличието на средни специалисти, но проблемът все още

е налице. През 2025 г. 57,55% са отговорили, че им липсват кадри със средно образование, докато през 2026 г. този процент е намалял до 51,59%. Миналата година 42,45% са заявили, че имат достатъчно кадри със средно образование, а през 2026 г. този процент е нараснал до 48,41%, което също бележи положителна тенденция. Сред възможните фактори за подобрието са: по-добрите мерки и условия за привличане и задържане на персонал, активни усилия за обучение и квалификация, съгласно изискванията на бизнеса както и намалено търсене в някои сектори. Индикатор за това е и увеличената заетост и ниски нива на безработица за 2025г, както и забавянето в ръст на промишлените поръчки и инвестиции.

3. Ако Ви липсват квалифицирани кадри с висше образование, то от кои направления са ?

Отговорите на респондентите във всички професионални направления са разпределени по следния начин, който показва и интереса и съответно липсата на квалифицирани кадри от следните области:

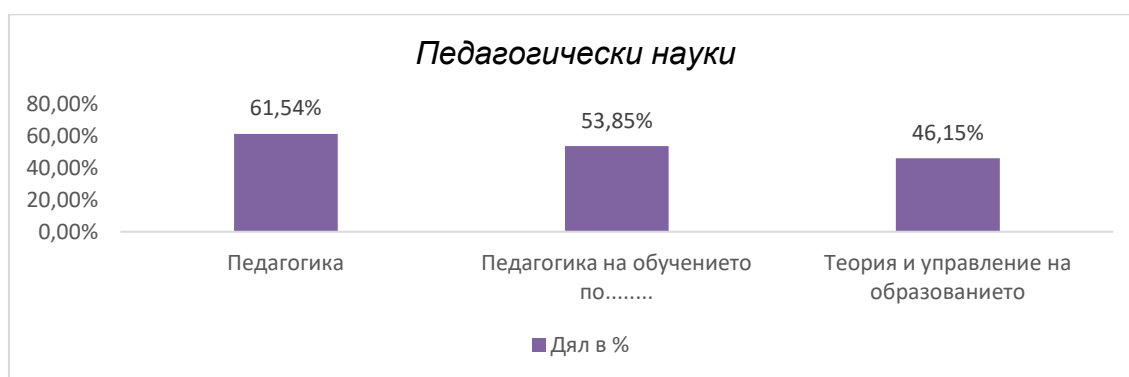
За поредна година Техническите науки отново са на първо място като област с най-търсени специалисти с висше образование – 77,5% са индикирали, сравнено с 79% от предходната година, за необходимостта им, което е подобрение и намаляване на дела на липсващи технически специалисти. В областите природни науки, математика и информатика търсенето на кадри е драстично намаляло през 2026, сравнено с 2025, а при социални, стопански и правни науки тенденцията остава без промяна.

Кадрите, които се търсят с висше образование, са маркирани от респондентите от бизнеса в направления:

- инженерни кадри- ВЕИ, енергетика, електротехника, машиностроене, технология на храни, химико-технологични кадри
- кадри на средно мениджърско ниво- квалифицирани специалисти с управленски опит,
- кадри с много добри дигитални умения и умения за работа с AI, роботизация и автоматизация и т.н.

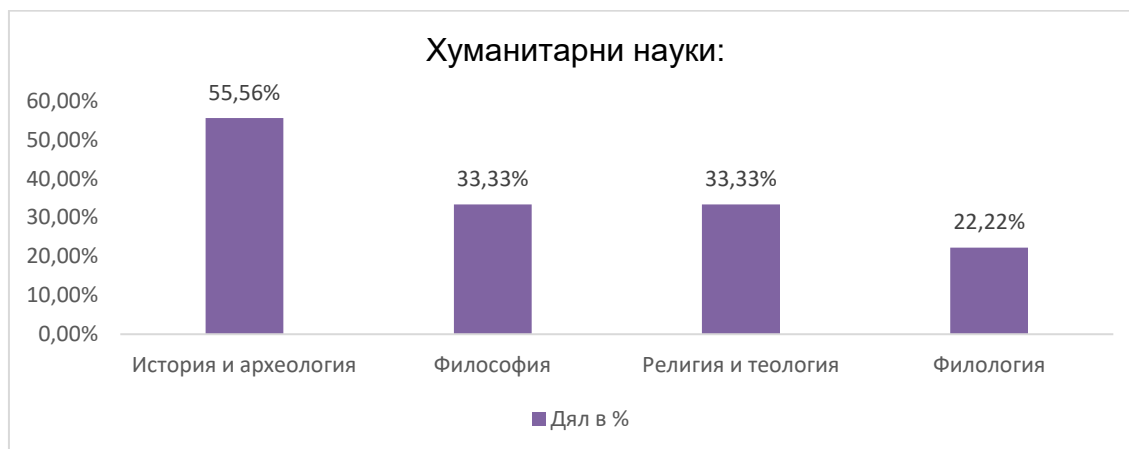
4. Маркирайте направления и специалности в които имате необходимост от квалифицирани кадри с висше образование ? *Моля, посочете в полето и необходимия Ви брой кадри от професионалните направления по-долу.*

➤ **Педагогически науки**

Респонденти от сферата на сектор „Образование“ индикативно посочват необходимост от кадри на пазара на труда, най-вероятно съобразени със статистиката за трудовия пазар и годишния прием и запълване на места в направления: Педагогика на обучението по (математика, ИТ, природни науки, професионални дисциплини) $\approx 5\ 000$, Филология $\approx 1\ 500$, История и археология ≈ 300 , Физически науки ≈ 700 , Химически науки ≈ 700 , Науки за земята – ≈ 300 , Математика $\approx 1\ 000$ и др.

➤ **Хуманитарни науки:**

➤ **Социални, стопански и правни науки:**

Индикации за необходими бройки от някой от респондентите: 20

В направление „Социални, стопански и правни науки“ най-сериозен недостиг на специалисти и интерес към обучение на такива специалисти е отчетен от фирмите в специалност „Администрация и управление“, „Икономика“ и „Туризм“, а най-слаб интерес от бизнеса е маркиран в „Психология“, „Социология, антропология и науки за култура“ и „Политически науки“. Това отчасти се дължи и на реализацията на такива кадри извън частния сектор, а пък липса на кадри от сектор „Туризм“ е по-скоро за средни специалисти.

➤ **Природни науки, математика и информатика:**

➤ **Технически науки:**

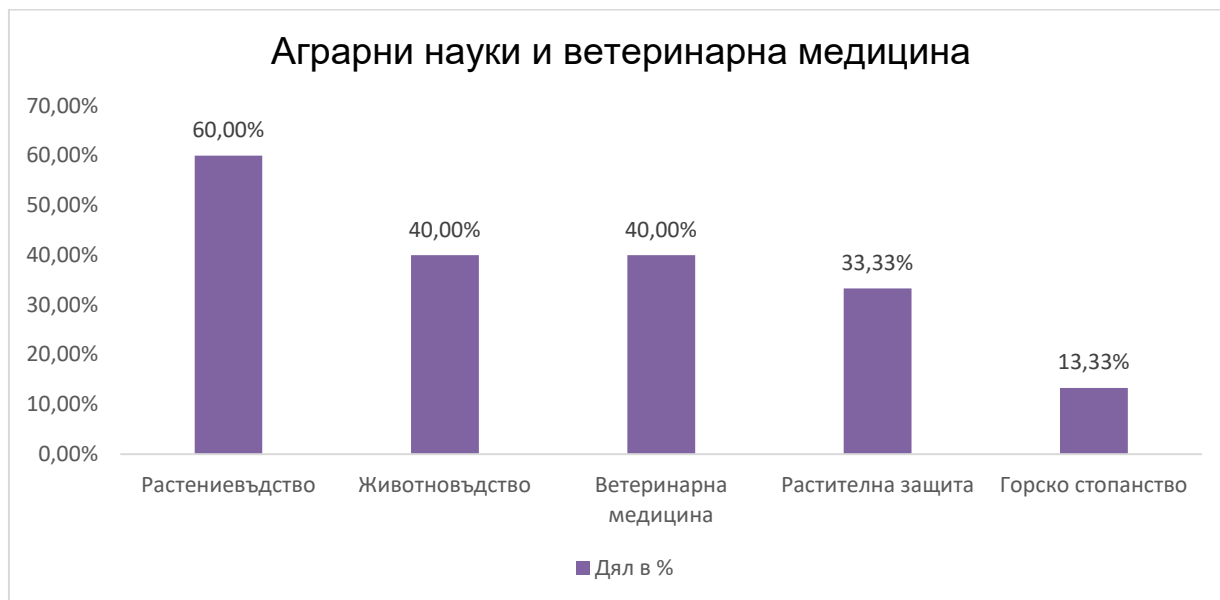

Индикации за необходими бройки от някой от респондентите:необходимост от кадри в технически науки	220
---	-----

При техническите науки най-голям дял от компаниите са посочили необходимост от кадри от специалности, свързани с „Машинно инженерство“- 71%, „Електротехника, електроника и автоматика“ - 64%, както и „Общо инженерство“ и „Енергетика“, съответно 24% и 18% от отговорите. Инженерните кадри определено са силно търсени и следва да се активизира връзката университет- бизнес за подобряване, актуализиране и подобряване на ефективността на обучителните програми, повишаване на възможността за регулярни практически стажове и повишаване на дела на добре реализираните се кадри след завършването си, обвързано с конкретни програми за продължаване на най-добрите след стажове в компаниите.

Има и посочени конкретно необходим брой специалисти от някои от анкетите в съответни специалности, като 17 броя машинни инженери, 2 броя специалисти по автоматика, програмисти -5, металург - 5; интерлогист – 5, мебелни инженери, конструктор-моделер-1, силикати - 4, Автоматика - 1; Енергетика - 1; Химични технологии – 1.

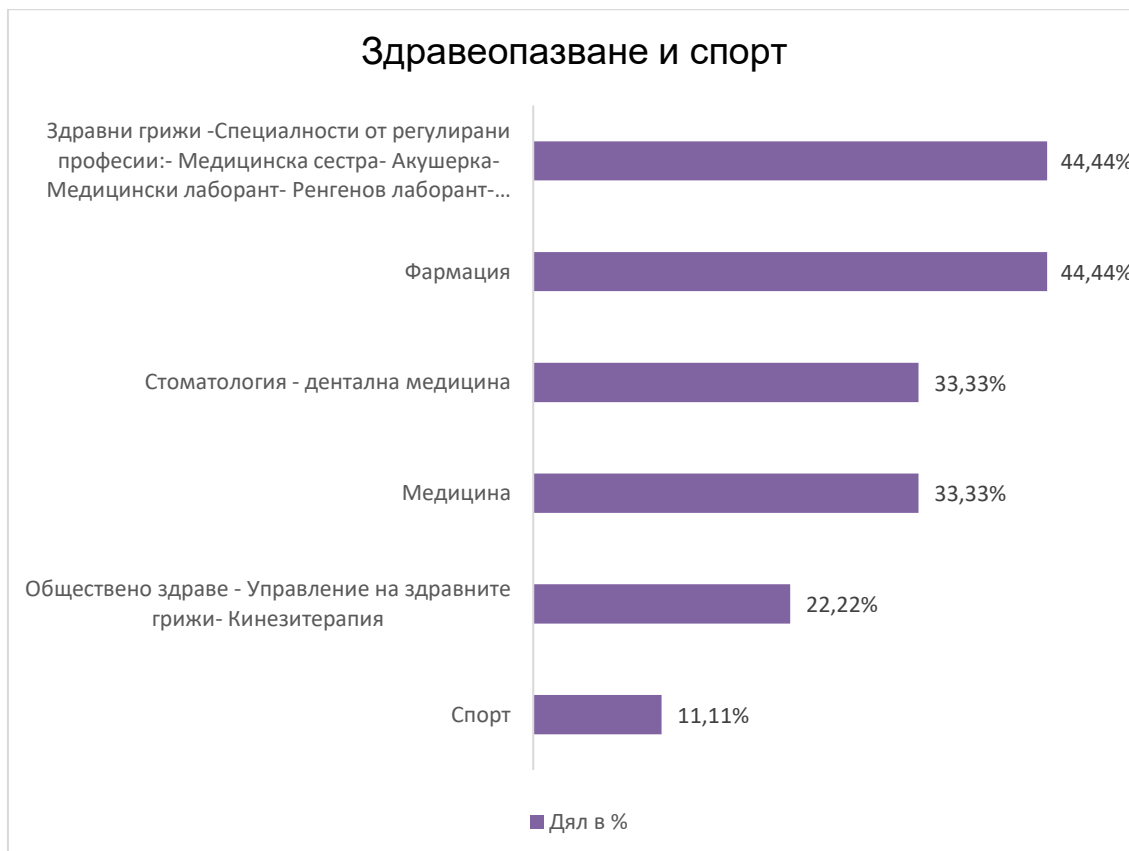
➤ **Аграрни науки и ветеринарна медицина**

Индикации за необходими бройки от някой от специалностите в аграрни науки и ветеринарна медицина

5

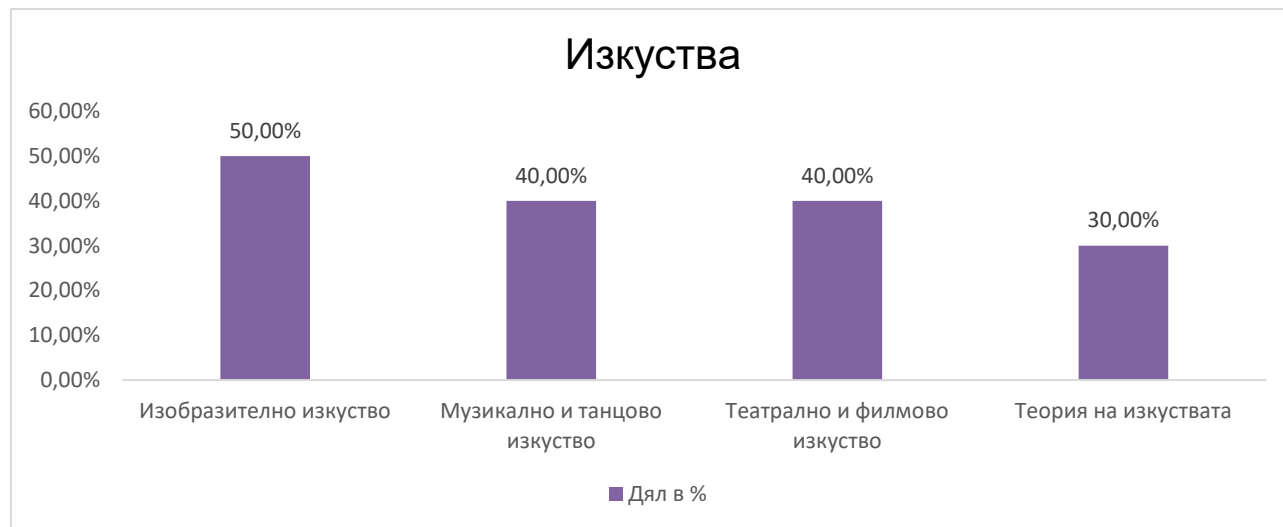
➤ **Здравеопазване и спорт**

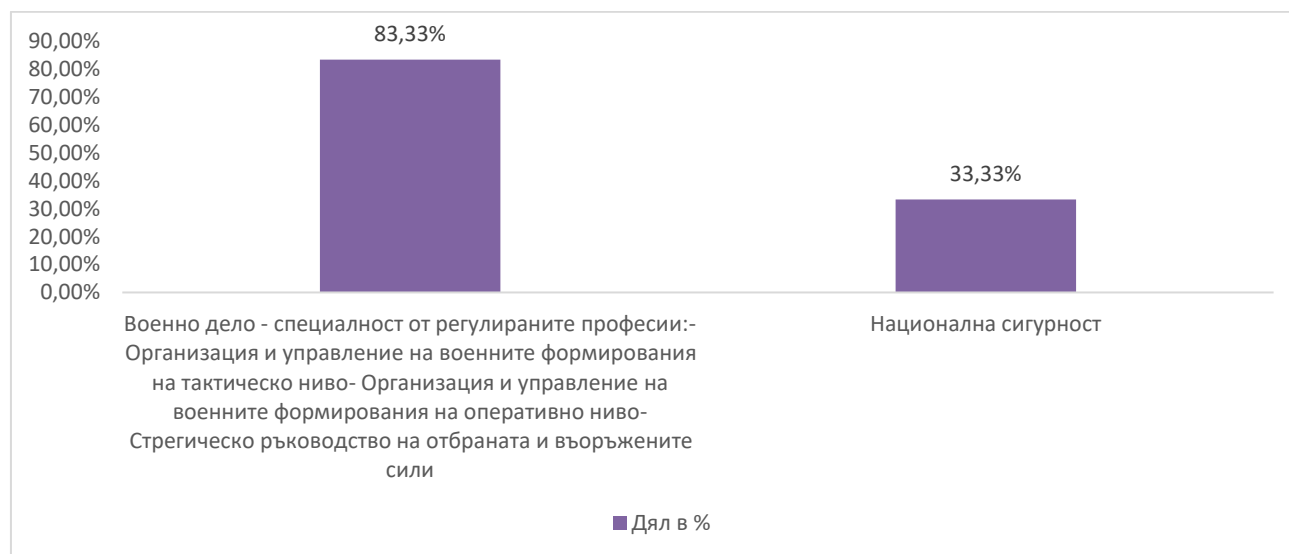
Индикации за необходими бройки от някой от респондентите:

необходимост от кадри в здравеопазване и спорт	10
--	----

➤ Изкуства

➤ Сигурност и отбрана

Индикации за необходими бройки от някой от респондентите:

необходимост от кадри в сигурност и отбрана	30
---	----

➤ **Най-често респондентите по анкетата са от:**

Град	%
Русе	19,1
София	17,3
Силистра	11,8
Стара загора	7,3
Пловдив	5,5
Велико търново	5,5
Враца	3,6
Видин	3,6
Варна	3,6
Кърджали	2,7

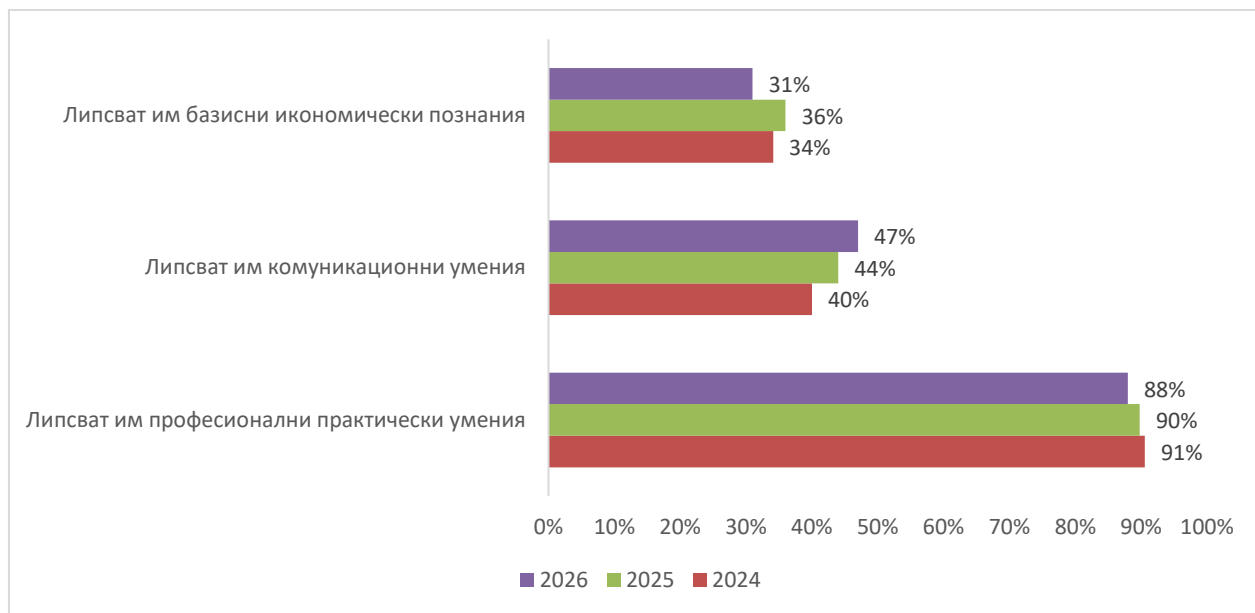
➤ **Сравнение на резултатите спрямо предходното издание на анкетата**

В последните години, динамиката на пазара на труда в България и промените там налагат нови или подобрени изисквания към квалификацията и уменията на работната сила. Настоящият анализ, базиран на анкета на БТПП за 2025 и 2026 година, показва задържане на някои тенденции, но и промяна в индикациите за липса на определени умения и компетенции. Анализът предоставя информация за необходимостта от кадри и техни умения в различните области на средното и висшето образование.

Очертават се отново водещо предизвикателства за бизнеса за 2026 г. - липсата на професионални умения, индикиран ясно и в друга анкета на БТПП за бизнес нагласите и очакванията на БТПП, която е част от Европейското икономическо проучване. Тук ясно се дефинират като- липса на професионални практически умения, липса на комуникационни умения и липса на базисни икономически познания.

➤ **Какво е Вашето мнение за уменията (знанията) на завършилите кадри?**

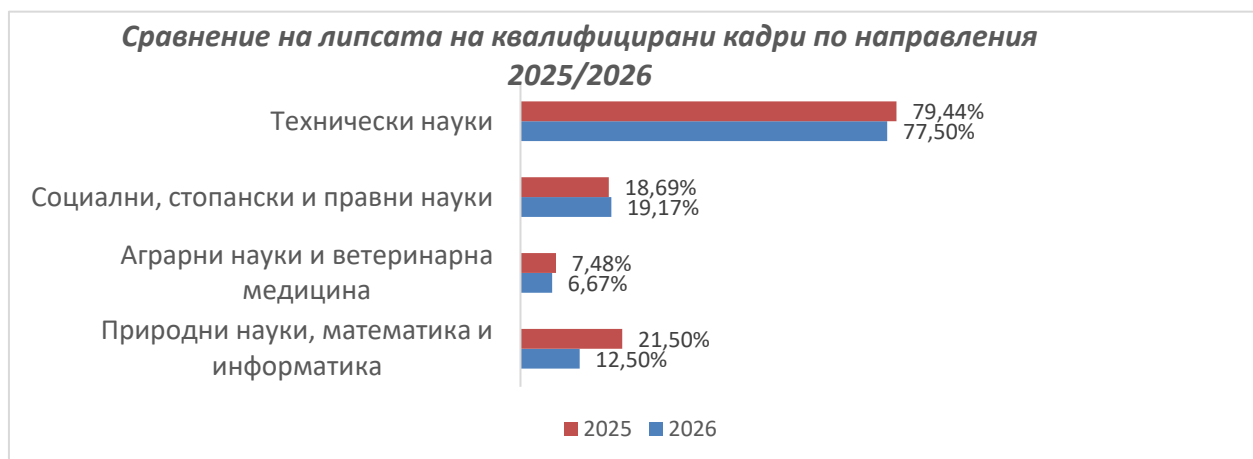
Отговори	2024	2025	2026
Липсват им професионални практически умения	91%	90%	88%
Липсват им комуникационни умения	40%	44%	47%
Липсват им базисни икономически познания	34%	36%	31%

➤ **Ако Ви липсват квалифицирани кадри с висше образование, то от кои направления са?**

	2025	2026
Природни науки, математика и информатика	21,50%	12,50%
Аграрни науки и ветеринарна медицина	7,48%	6,67%
Социални, стопански и правни науки	18,69%	19,17%
Технически науки	79,44%	77,50%

През 2025 г. значителен дял от компаниите (58%) са сигнализирали за липса на квалифицирани кадри със средно образование, което подчертава сериозен проблем на пазара на труда. През 2026 г., обаче, се наблюдава подобрене, като липсата на кадри намалява до 52%, като се увеличава дялът на компаниите, които имат достатъчно квалифицирани кадри до 48%. Това подобрене отразява успешни практики за повишаване на квалификацията и адаптация на образователната система към нуждите на икономиката, както и активни стратегии за обучение и преквалификация от страна на самите компании, както и задоволяване донякъде с внос на работна ръка от трети страни.

Сравнението по горе показва задържане в необходимостта на бизнеса от кадри в почти всички направления, като само при природни науки, математика и информатика се наблюдава значителен спад за 2026 г. на необходимостта от кадри, което е възможно заради насищане на пазара на кадри с ИТ специалности и реструктуриране на този сектор в глобален мащаб. На фона на забавящия се ИТ пазар, реструктуриране и съкращения в глобалните технологични компании и все по-честите разговори за ролята на изкуствения интелект, търсенето ще бъде изместено към по-комплексни специалисти, които имат умения за внедряване на AI и нови технологии. Необходимостта обаче от ИТ кадри с профил математика и информатика ще продължи и причините за това са ясни, като те са свързани с дигитална трансформация на всички сектори, където тези специалности са в основата тази трансформация. Така например, в традиционните индустрии, като селско стопанство вече се използват дроне, сензори и автоматизация, и в медицината се разчита на все по-сериозно навлизане на роботизирана хирургия и AI, което е доказателство за все по-широкото навлизане на дигиталната трансформация.

Изкуственият интелект (AI) и големите данни (Big Data) генерират информация и аналитични данни, които трябва да бъдат основата за взимане на решения за разработка на стратегии и създаване на иновации. Глобалните предизвикателства и природните науки са свързани в решаването на проблеми на климатичната неутралност, разработване на нови енергийни източници и технологии, биотехнологии и здравеопазване.

Българската търговско-промишлена палата и през 2025 г. продължава своето ползотворно сътрудничество със швейцарския Институт за развитие на мениджмънта (IMD). И през 2025 г. в поредното проучване на IMD, свързано със Световната класация на таланти за 2025, в която 69 страни, включително България, се оценяват от гледна точка на способността да произведат, задържат и привличат специалисти с нужните умения и квалификация за целите на успешното развитие на националните икономики в дългосрочен план. Според последното издание на Световната класация за таланти за 2025 г., България заема 60-то място от 69 икономики – за сравнение през 2024г. на 61-ва позиция от 67 икономики. Това е сравнително подобрение за разлика от 2024.

Подготвили: ИАП, БТПП, 02/2026 г.